

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalissaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

-

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

-

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

Merkittävä ja erityisen tärkeä teema huomioida keskeisessä roolissa digitalisaatiokehitystä.

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Työterveyslaitos pitää selontekoa digitaalisesta kompassista tärkeänä ja digitalisaationa merkittävänä mahdollisuutena Suomelle.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

Työterveyslaitos kiittää lausuntomahdollisuudesta. Työterveyslaitos pitää selontekoa digitaalisesta kompassista tärkeänä ja digitalisaationa merkittävänä mahdollisuutena Suomelle. Digikompassiin liittyvät Työterveyslaitoksen huomiot keskittyvät kolmeen aiheeseen: 1. tekoäly työssä ja työelämässä, 2. työkyky, työterveys ja työturvallisuus sekä 3. digivihreän siirtymän mahdollisuudet.

Lausumme tiivistetysti seuraavaa:

Tekoälyn mahdollisuudet ja riskit työelämässä

Digikompassista puuttuu tavoitteellinen tarkastelu tekoälyn vaikutuksista työn sisältöihin, työnjakoon ja ammatillisiin rooleihin. Tekoälyä käsitellään pääosin teknologisenä ja taloudellisenä mahdollisuutena, ei työelämän muutosta muokkaavana tekijänä.

Tekoälyn käytön psykososiaaliset ja kognitiiviset riskit jäävät huomioimatta. Digikompassissa ei aseteta tavoitteita tai avaintuloksia, jotka koskisivat tekoälyn vaikutuksia työn kuormittavuuteen, jatkuvaan valvontaan, epävarmuuteen tai työn hallinnan kokemukseen.

Vastuullisen tekoälyn työelämäkriteerit puuttuvat. Digikompassissa ei määritellä, millä periaatteilla tekoälyä tulisi käyttää työpaikoilla työntekijöiden oikeuksien, työkyvyn ja työturvallisuuden turvaamiseksi.

Tekoälyn työelämäkäytön kytkentä työsuojeluun ja sääntelyyn jää ohueksi. Digikompassi ei riittävästi yhdistä tekoälyn käyttöönottoa työelämasääntelyyn, työturvallisuuteen ja EU-tasoiseen tekoälysääntelyyn.

Työkyky, työterveys ja työturvallisuus digikompassissa

Työkyvyn ja työterveyden näkökulmat puuttuvat Digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista. Digitalisaation onnistumista ei tarkastella sen perusteella, tukeeko se työntekijöiden työkykyä eri uravaiheissa.

Digitaalinen kuormitus, palautuminen ja hallinnollinen kuormitus jäävät Digikompassissa tunnistamatta. Digiratkaisuille ei aseteta tavoitteita hallinnollisen työn vähentämisestä tai työn sujuvuuden parantamisesta työhyvinvoinnin näkökulmasta.

Työturvallisuus digitaalisessa ja automatisoivassa työssä jää vähälle huomiolle. Digikompassi ei huomioi riittävästi esimerkiksi automaation liiallisesti luottamiseen, etä- ja hybridityöhön tai digitaaliseen valvontaan liittyviä työturvallisuuskysymyksiä.

Ihmiskeskeisyys jää strategiseksi periaatteeksi ilman mitattavia työelämä tavoitteita. Digikompassista puuttuvat konkreettiset mittarit ja avaintulokset, joilla digitalisaation vaikutuksia työterveyteen ja -turvallisuuteen seurataan.

Digivihreän siirtymän mahdollisuudet Digikompassissa

Digikompassista puuttuu työelämälähtöinen lähestymistapa digivihreään siirtymään. Kaksoissiirtymää tarkastellaan ensisijaisesti teknologiana ja infrastruktuurina, ei työn muutoksen ja työntekijöiden näkökulmasta.

Digivihreän siirtymän vaikutukset työn kuormitukseen ja osaamisvaatimuksiin jäävät käsittelemättä. Digikompassissa ei huomioida riittävästi muutosten hallintaa, jatkuvaa osaamisen päivittämistä eikä vaikutuksia työntekijöiden työkykyyn.

Ekologinen ja sosiaalinen kestävyys eivät kytkeydy toisiinsa Digikompassissa. Digivihreän siirtymän tavoitteista puuttuu näkökulma, jossa digitalisaatio tukee samanaikaisesti ilmastotavoitteita, työhyvinvointia ja työn kestävyyttä.

Digivihreän siirtymän seuranta painottuu teknisiin indikaattoreihin. Digikompassi ei sisällä avaintuloksia, jotka mittaisivat digivihreän siirtymän vaikutuksia työelämään, työoloihin tai työkykyyn.

Toimeenpanosuunnitelman ja avaintulosten osalta Työterveyslaitosta pohdituttaa erityisesti seuraavat kolme kysymystä.

Tekoälyn mahdollisuudet ja riskit työelämässä

Miten Digikompassissa varmistetaan, että tekoälyn käyttöönotto työelämässä tukee kestäväää työtä, työn hallintaa ja työntekijöiden oikeuksia, eikä lisää työn kuormitusta, epävarmuutta tai vastuun epäselvyyttä?

Työkyky, työterveys ja työturvallisuus digikompassissa

Miten Digikompassi ohjaa digitalisaatiota siten, että se mitattavasti tukee työntekijöiden työkykyä, työterveyttä ja työturvallisuutta eri toimialoilla ja uravaiheissa?

Digivihreän siirtymän mahdollisuudet Digikompassissa

Miten Digikompassissa varmistetaan, että digivihreä siirtymä edistää samanaikaisesti ekologista kestävyyttä, työn hallittua muutosta ja työntekijöiden työhyvinvointia?

Koivula Antti
Työterveyslaitos

Husman Päivi
Työterveyslaitos